

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi eräistä positiiviseen luottotietorekisteriin tallettavista tiedoista**Pääasiallinen sisältö**

Ehdotuksella toteutetaan positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain (739/2022) 33 §:ssä tarkoitetut tarkennukset rekisteriin ilmoitettavien tietojen teknisistä ja sisällöllisistä yksityiskohdista.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Laki positiivisesta luottotietorekisteristä tuli voimaan 1.8.2022. Lain mukaan luotonantajat ovat laajasti velvollisia ilmoittamaan tiedot luonnollisille henkilöille myöntämistään luotoista. Luotonannossa rekisterin tietoja käytetään rekisteristä tuotettavan luottotietoraportin muodossa. Lisäksi rekisterin tietoja hyödyntävät useat viranomaiskäyttäjät, muun muassa Suomen Pankki, Finanssivalvonta, Rahoitusvakuusvirasto ja Tilastokeskus.

Positiiviseen luottotietorekisteriin tallettavista tiedoista säädetään rekisteristä annetun lain 7–15 §:ssä. Lain 33 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 7–15 §:ssä tarkoitettujen positiiviseen luottotietorekisteriin talletettavien tietojen sekä 19 §:n 1 ja 2 momentin nojalla rekisteriin ilmoitettavien tietojen teknisistä ja sisällöllisistä yksityiskohdista.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu oikeusministeriössä yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa ja sitä valmisteltaessa on kuultu Suomen Pankkia, Finanssivalvontaa, Rahoitusvakuusvirastoa, Finanssiala ry:tä, Kilpailu- ja kuluttajavirastoa sekä Verohallinnon Tulorekisteriyksikköä.

Asetusluonnos oli lausuntokierroksella lausuntopalvelussa 13.6.–5.8.2022. Lausuntoa pyydettiin 31 taholta ja se saatiin kymmeneltä taholta. Lausunnon antoivat seuraavat tahot: valtiovarainministeriö, Verohallinto, Suomen Pankki, Finanssivalvonta, Tilastokeskus, tietosuojavaltuutetun toimisto, Finanssiala ry, Isännöintiliitto, Kuluttajaliitto ja Takuusäätiö.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tietyistä tiedoista, jotka rekisteriin on lain mukaan ilmoitettava. Näitä tietoja olisivat luoton käyttötarkoitus (lain 7 §:n 2 momentin 1 kohta), luoton lyhennystapa (lain 7 §:n 2 momentin 2 kohta), koron määräytymisperuste (lain 8 §:n 3 kohta), koron määräytymisperuste kiinteän koron jakson päättymisen jälkeen (lain 8 §:n 6 kohta) sekä vakuuden tyyppi (lain 9 §:n 2 kohta).

4 Pääasialliset vaikutukset

Positiivista luottotietorekisteriä koskevan lainsäädännön vaikutuksia on kuvattu hallituksen esityksen 22/2022 vp jaksossa 4.4. Asetusehdotuksella ei ole merkittäviä lisävaikutuksia hallituksen esityksessä kuvattuun nähden. Ilmoitusvelvollisuuden tarkentuva sisältö edellyttää sekä ilmoitusvelvollisten että rekisterin viranomaiskäyttäjien huomioivan asian esimerkiksi tietojärjestelmämuutosten suunnittelussa.

5 Lausuntopalaute

Lausuntopalautteessa ehdotettiin muun muassa täsmennyksiä pykälien sanamuotoihin sekä rekisteriin ilmoitettavan tietosisällön tarkentamista eräiden luotto- ja vakuustyyppien osalta.

Palautteen johdosta pykälien sanamuotoja on yhdenmukaistettu positiivisesta luottorekisteristä annetussa laissa käytettyjen sanamuotojen kanssa. Lisäksi ilmoitettavaa tietosisältöä on tarkennettu siten, että luoton käyttötarkoituksena ilmoitetaan erikseen kuluttajalle liikennevälineen hankkimiseksi myönnetty luotto Suomen Pankin tiedonkeruun tarpeisiin. Myös vakuustyyppejä koskevaa sääntelyä on tarkennettu: erillisenä vakuustyyppinä ilmoitetaan ehdotuksen mukaan muu kiinteä omaisuus kuin asunto-omaisuus. Muutosta toivoivat Suomen Pankki, Tilastokeskus ja Verohallinto.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Pykälässä säädettäisiin siitä, millä tarkkuustasolla positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 7 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu *luoton käyttötarkoitus* -tieto rekisteriin talletetaan ja millainen sisältö kyseiselle tiedolle annetaan rekisteriin tehtävällä ilmoituksella. Pykälän 1 momentin nojalla rekisteriin talletettava luoton käyttötarkoitusta koskeva tieto voisi olla asuntoluotto (*1 kohta*); asuntoluotto ensiasunnon hankkimiseksi (*2 kohta*); asuntoluotto vapaa-ajanasunnon hankkimiseksi (*3 kohta*); asuntoluotto sijoitusasunnon hankkimiseksi (*4 kohta*); opintolaina (*5 kohta*); liikennevälineen hankkimiseksi myönnetty kuluttajaluotto (*6 kohta*); muu kuluttajaluotto (*7 kohta*); elinkeinotoimintaa varten myönnetty luotto (*8 kohta*) tai tieto siitä, että kyse on muusta luotosta (*9 kohta*). Jos luotto olisi myönnetty useampaa momentissa mainittua käyttötarkoitusta varten, kuvaisi rekisteriin ilmoitettu luoton käyttötarkoitusta koskeva tieto useimmiten vain luoton pääasiallista käyttötarkoitusta, koska luottoa ei yleensä pilkota ilmoitusvelvollisten järjestelmissä osiin eri käyttötarkoitusten perusteella. Selvyyden vuoksi on syytä todeta, että momentin 9 kohdan nojalla ei olisi ilmoitettava tarkempaa tietoa siitä, mikä luoton käyttötarkoitus on.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momenttia täydentävästi siitä, minkä käyttötarkoituksen Kansaneläkelaitos ilmoittaa positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 17 §:ssä säädetyt ilmoittamisvelvollisuuden nojalla ilmoittamilleen opintolainan takaussaataville. Momentin mukaan tällaisen saatavan käyttötarkoitukseksi ilmoitettaisiin aina opintolainan takaussaatava, eikä 1 momentissa mainittuja käyttötarkoituksia olisi mahdollista ilmoittaa tällaisille saataville.

Pykälän 3 momentissa täsmennettäisiin sitä, millaisia luottoja pidetään 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettuina asuntoluottoina ja mitä tarkoitetaan 6 kohdan mukaisella liikennevälineellä. Momentin mukaan asuntoluotolla tarkoitettaisiin kuluttajansuojalain 7

a luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua asuntoluottoa sekä lisäksi sellaista asuinhuoneiston, asuinkiinteistön tai asuinrakennuksen peruskorjausta varten myönnettyä luottoa, jonka vakuudeksi annetaan asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat yhteisösuudet, asuinkiinteistö tai kiinteistöä koskeva käyttöoikeus rakennuksineen. Rekisterin viranomaiskäyttäjien on rekisteristä saatavien tietojen perusteella tarkoitus seurata ja tilastoida sellaisen asumiseen kohdistuvan lainakannan kehittymistä, johon sovelletaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) mukaista enimmäisluototussuhdetta. Tämän vuoksi olisi välttämätöntä, että rekisteriin asuntoluottoina ilmoitetut luotot kattaisivat myös sellaiset asuinhuoneiston, asuinkiinteistön tai asuinrakennuksen peruskorjausta varten myönnettyt luotot, joita kuluttajansuojalain 7 a luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan ei pidetä asuntoluottoina, mutta joiden vakuudeksi on annettu asuntoomaisuutta.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettuja liikennevälineitä olisivat liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin merkittävät liikennevälineet. Tällaisia ovat ajoneuvot, ilma-alukset, alukset ja vesikulkuneuvot, rautatieliikenteen kalusto ja näihin liittyvät laitteet.

2 §. Pykälässä säädettäisiin siitä, millä tarkkuustasolla positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 7 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu *luoton lyhennystapa* –tieto rekisteriin talletetaan ja millainen sisältö kyseiselle tiedolle annetaan rekisteriin tehtävällä ilmoituksella. Pykälän nojalla rekisteriin talletettava luoton lyhennystapaa koskeva tieto voisi olla tasalyhennys (*1 kohta*); kiinteä tasaerä (*2 kohta*); annuiteetti (*3 kohta*); tieto siitä, että luotto maksetaan takaisin yhdessä erässä (niin sanottu *bullet-laina*) (*4 kohta*); tieto siitä, että luoton viimeinen maksuerä on huomattavasti säännöllistä maksuerää suurempi (niin sanottu *balloon-laina*) (*5 kohta*) tai tieto siitä, että luotolla on muu lyhennystapa (*6 kohta*). Pykälän 1–5 kohdissa olevat vaihtoehdot kattaisivat kaikki nykyisessä luotonantokäytännössä yleisesti sovellettavat luoton eri lyhennystavat. Kohdassa 6 tarkoitettu muu lyhennystapa tulisi ilmoitettavaksi esimerkiksi silloin, kun luoton takaisinmaksusta on tehty yksilöllinen maksusuunnitelma ja luottoa maksetaan sen perusteella takaisin vaihtelevan suuruisissa erissä tai epäsäännöllisin välein.

Tasalyhennyksessä (*1 kohta*) luotosta maksettavan lyhennyksen määrä pysyy koko laina-ajan saman suuruisena, jolloin takaisinmaksuerien suuruus useimmiten pienenee laina-ajan loppua kohti luotosta maksettavan koron määrän pienentymisen johdosta. Kiinteässä tasaerässä (*2 kohta*) luotosta maksettavat takaisinmaksuerät ovat aina saman suuruisia, jolloin maksuerään sisältyvän lyhennyksen määrä kasvaa laina-ajan loppua kohti luotosta maksettavan koron määrän pienentymisen johdosta. Myös annuiteettilyhennyksessä (*3 kohta*) luoton jokainen takaisinmaksuerä on alkutilanteessa yhtä suuri. Annuiteettilyhennys eroaa kuitenkin kiinteästä tasaerästä siten, että koron muuttuessa myös takaisinmaksuerän suuruus muuttuu, mutta laina-aika pysyy samana.

3 §. Pykälässä säädettäisiin siitä, millä tarkkuustasolla positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 8 §:n 3 kohdassa tarkoitettu *koron määräytymisperuste* -tieto talletetaan rekisteriin tallettaa ja millainen sisältö kyseiselle tiedolle annetaan rekisteriin tehtävällä ilmoituksella. Pykälän nojalla rekisteriin talletettava koron määräytymisperustetta koskeva tieto voisi olla euriborkorko (*1 kohta*); luotonantajan itsensä määrittämä viitekorko, kuten primekorko (*2 kohta*); muu vaihtuva korko (*3 kohta*), kiinteä korko (*4 kohta*) tai tieto siitä, että luotto on koroton (*5 kohta*). Tällä tarkkuustasolla pykälässä

olevat vaihtoehdot kattaisivat kaikki nykyisessä luotonantokäytännössä esiintyvät koron määräytymisperusteet. Suomen Pankilta ja Finanssiala ry:ltä saatujen tietojen perusteella vaihtuvakorkoisten luottojen korot ovat käytännössä jo pitkään olleet sidottuja joko euriborkorkoon tai luotonantajan omaan primekorkoon. Muita viitekorkoja voi esiintyä pienessä määrin lähinnä vuosituhannen alkupuolella myönnettyissä luotoissa, mutta tällaiset luotot ovat jo nyt käymässä hyvin harvinaisiksi eikä niiden tallettamista rekisteriin itsenäisinä tietoinaan ole tämän vuoksi pidetty tarpeellisena. Näissä poikkeustapauksissa koron määräytymisperusteeksi ilmoitettaisiin muu vaihtuva korko.

On mahdollista, että luottosopimuksissa käytetään ehtoja, joiden mukaan luoton korko vaihtelee sopimuksen mukaisen viitekoron mukaan, muttei ylitä tiettyä enimmäistasoa, kuten laissa säädettyä korkokattoa. Tällaisia korkoehtoja sisältävien luottosopimusten koron määräytymisperuste ilmoitettaisiin rekisteriin käytetyn viitekoron mukaan.

4 §. Pykälässä säädettäisiin siitä, millä tarkkuustasolla positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 8 §:n 6 kohdassa tarkoitettu *koron määräytymisperuste kiinteän koron jakson päättymisen jälkeen* -tieto talletetaan rekisteriin ja millainen sisältö kyseiselle tiedolle annetaan rekisteriin tehtävällä ilmoituksella. Pykälän nojalla rekisteriin talletettava koron määräytymisperustetta kiinteän koron jakson päättymisen jälkeen koskeva tieto voisi olla euriborkorko (*1 kohta*); luotonantajan itsensä määrittämä viitekorko, kuten primekorko (*2 kohta*); muu vaihtuva korko (*3 kohta*) tai tieto siitä, että luotto on koroton (*4 kohta*). Tiedolle sallitut vaihtoehdot olisivat siten samat kuin edellä 3 §:ssä lukuun ottamatta 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettua kiinteää korkoa, joka käytännössä ei voi tulla kyseeseen kiinteän koron jakson päättymisen jälkeisenä koron määräytymisperusteena.

5 §. Pykälässä säädettäisiin siitä, millä tarkkuustasolla positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 9 §:n 2 kohdassa tarkoitettu *vakuuden tyyppi* -tieto voidaan rekisteriin tallettaa ja millainen sisältö kyseiselle tiedolle annetaan rekisteriin tehtävällä ilmoituksella. Pykälän 1 momentin nojalla rekisteriin talletettava vakuuden tyyppiä koskeva tieto voisi olla asunto-omaisuus (*1 kohta*); muu kiinteä omaisuus (*2 kohta*); osamaksukaupan kohde (*3 kohta*); muu irtain omaisuus (*4 kohta*); henkilötakaus (*5 kohta*); valtiotakaus (*6 kohta*); muu takaus (*7 kohta*) tai muu vakuus (*8 kohta*). Muulla takauksella tarkoitettaisiin esimerkiksi kaupallisen toimijan myöntämiä takauksia. Rekisteriin ilmoitettava esinevakuus voi olla joko velallisen itsensä asettama tai vierasvelkapantti.

Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin sitä, millaista omaisuutta pidetään 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna asunto-omaisuutena. Momentin mukaan asunto-omaisuudella tarkoitettaisiin kuluttajansuojalain 7 a luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua asunto-omaisuutta eli asuinkiinteistöä, asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavia yhteisösuuksia sekä asuinrakennusta, joka sijaitsee kiinteistöä koskevan käyttöoikeuden – kuten maanvuokraoikeuden – nojalla hallitulla alueella.

7 Voimaantulo

Laki positiivisesta luottotietorekisteristä tuli voimaan 1.8.2022. Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 15.9.2022. Näin Tulorekisteriyksikölle rekisterinpitäjänä ja luotonan-

tajille tietojen ilmoittajina ja niiden vastaanottajina jäisi riittävästi aikaa tietojärjestelmämuutosten toteutukselle ja testaukselle ennen positiivisen luottotietorekisterin käyttöönottoa 1.2.2024.

8 Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen eräistä positiiviseen luottotietorekisteriin talletettavista tiedoista.